

DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

Dalyko pavadinimas	Mokslo kryptis (šaka) kodas	Fakultetas
Skaitymo kultūra	Komunikacija ir informacija S 008	Komunikacijos

Studijų būdas	Kreditų skaičius ECTS	Studijų būdas	Kreditų skaičius
paskaitos		konsultacijos	2 ECTS
individualus	5 ECTS	seminarai	

Dalyko anotacija Dalyko tikslas: gilinti žinias apie skaitymo kultūros tyrimų teorines prieigas ir problematiką, ugdyti gebėjimus vykdyti lektologijos, skaitymo ekranuose, skaitymo raidos tyrimus taikant komunikacijos ir informacijos ir tarpdalykinių mokslų metodologiją. Dalyko turinys: skaitymo kultūros, knygos kultūros ir knyginės kultūros samprata. Lektologija, skaityba, skaitomumas ir skaitymo istorija. Psichologiniai, fiziologiniai, socialiniai, komunikaciniai skaitymo tyrimų aspektai. Metodologinės skaitymo kultūros tyrimų paradigmos. Kultūros antropologijos, mikroistorijos, emocijų istorijos tyrimai skaitymo pažinimo kontekste. Skaitymas ir komunikacija. Skaitymo istorijos šaltiniai. Paratekstai, knygos (nuosavybės) ženklai ir marginalijos. Knygų „graffiti“. Masiniai skaitymo šaltiniai (katalogai, inventoriai, prenumeratorių sąrašai), jų analizės ypatumai ir interpretacijos. Skaitymo ir rašymo strategijos antikoje, viduramžiais ir naujaisiais laikais. Retorinis diskursas ir tylusis skaitymas. Agresyvusis skaitymas. Raštingumo kaita ir įtaka mnemotechnikai ir skaitymo praktikoms. Skaitymas sakymo ir rašymo kontekste: kultūros modelių tvermė ir kaita. Viešoji ir privati skaitymo erdvė. Laikraštis ir žurnalas kaip masinės komunikacijos priemonė. Klubas-skaitykla ir viešoji biblioteka Švietimo epochoje. Informacinė erdvė ir skaitymas. Skaitančios ir informacinės bendruomenės. Knygų repertuaro kaita. Skaitymo revoliucijos samprata, turinys ir interpretacijos. Tautinis ir religinis skaitymo kontekstas. Cenzūra ir skaitymas. Politiniai XX a. režimai ir skaitymas. Skaitymas ir propaganda. Kino, radijo, televizijos ir interneto įtaka skaitymo formai ir turiniui. Skaitymas ir komunikacija „globaliame kaime“. Skaitymas ir skaitmeninė kultūra. Socialinis skaitymas (Wreading). Skaitymas ekranuose. Skaitmeniniai skaitymo įrenginiai, programinė įranga ir jų įtaka skaitymui. Skaitomo teksto suvokimas ir skaitymo taktikos skirtinguose skaitymo įrenginiuose bei popieriuje. Akių sekimo technologijos panaudojimas skaitymo tyrimuose. Studijų metodai: individualios konsultacijos, šaltinių ir literatūros studijos. Vertinimo ir atsiskaitymo metodai: egzaminas žodžiu ir raštu, tarpinis atsiskaitymas – referatas suderinta ir disertacijos problematiką atspindinčia tematika.
Pagrindinė literatūra ALIŠAUSKAS, Vytautas. <i>Sakymas ir rašymas. Kultūros modelių tvermė ir kaita Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje</i>. Vilnius: Aidai, 2009. 260 p. ISBN 9789955656715. CAVALLO, Guglielmo; CHARTIER, Roger. <i>A history of reading in the West</i>. Amherst: University of Massachusetts Press. 1999. 478 p. ISBN 9781558494114.

CHARTIER, Roger. <i>Forms and meanings: texts, performances, and audiences from codex to computer</i> . Philadelphia: University of Pennsylvania Press. 1995. 128 p. ISBN 9780812215465.
FISCHER, Steven Roger. <i>A history of reading</i> . London: Reaktion books. 2004. 384 p. ISBN 9781861892096.
<i>Good book, good library, good reading. Studies in the history of the book, libraries and reading from the network HIBOLIRE and its friends</i> / Aušra Navickienė, Ilkka Mäkinen, Magnus Torstensson, Martin Dyrbye and Tiiu Reimo (eds.). Tampere: Tampere University Press and Authors, 2013. 320 p. ISBN 9789514491429.
MANGUEL, Alberto. <i>The history of reading</i> . New York: Viking Press, 1997. 384 p. ISBN 9780143126713.
NAUDE, Gabrielis. <i>Patarimai kuriančiam biblioteką</i> / Arvydas Pacevičius (sud.); iš prancūzų kalbos vertė Vidas Račius. Vilnius, 2007. 227 p. ISBN 9789955331261.
PACEVIČIUS, Arvydas. Bibliotekos. Mokyklos. Skaitymas. In <i>Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos kultūra: tyrinėjimai ir vaizdai</i> / Vytautas Ališauskas, Liudas Jovaiša, Mindaugas Paknys, Rimvydas Petrauskas, Eligijus Raila (sud.). Vilnius: Aidai, 2001. p. 94–108; 378–396; 655–673. ISBN 9955445262.
PACEVIČIUS, Arvydas. <i>Vienuolynų bibliotekos Lietuvoje 1795–1864 metais. Dingęs knygos pasaulis</i> . Vilnius: Versus Aureus, 2005. 311 p. ISBN 9955601795.
<i>Vilniaus viešosios bibliotekos dienoraštis 1910–1911</i> = Дневникъ Виленской публичной бібліотеки 1910–1911. Sudarytojas ir parengėjas Arvydas Pacevičius. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2014. 178 p. ISBN 978-609-459-462-5.
WOLF, Maryanne, & STOODLEY, J. Catherine. <i>Proust and the squid: The story and science of the reading brain</i> . New York, NY: Harper Collins, 2007. ISBN 1848310307.
CARR, G. Nicholas. <i>The shallows: What the Internet is doing to our brains</i> . New York: W.W. Norton, 2010. ISBN 9780393339758.
GRIGAS, Vincas; ŠUMINAS, Andrius; GUDINAVIČIUS, Arūnas, GRIGALIŪNAS, Modestas. <i>Šiuolaikinės medijos ir informacija: požeminiai garažai Google karalystėje</i> . Vilnius : Akademinė leidyba, 2016. 248 p. ISBN 978-9955-33-700-3.
GUDINAVIČIUS, Arūnas. Towards understanding the differences between reading on paper and screen: measuring attention changes in brain activity. <i>Libellarium: journal for the research of writing, books, and cultural heritage institutions</i> . 2016, Vol. 9, No. 1.
CORDON-GARCIA, José-Antonio; ALONSO-AREVALO, Julio; GOMEZ-DIAZ, Raquel; LINDER, Daniel. <i>Social Reading: Platforms, Applications, Clouds and Tags</i> . Elsevier: Chandos Publishing, 2013. 200 p. ISBN 978-1-84334-726-2.

Konsultuojančiųjų dėstytojų vardas, pavardė	Mokslo laipsnis	Svarbiausieji darbai mokslo kryptyje (šakoje) paskelbti per pastaruosius 5 metus
Arvydas Pacevičius	Prof. dr.	PACEVIČIUS, Arvydas. Opisy podróży do/przez Wielkie Księstwo Litewskie w XVI–XVIII wieku: problem egodokumentalności // Egodokumenty – samoświadectwa – egodokumentalność. Teoria i praktyka / red. Waldemar Chorańczewski, Hadrian Ciechanowski, Wojciech Piasek, Stanisław Roszak. Toruń : Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 2024. ISBN 9788323153573. eISBN 9788323153580. p. 49-62. PACEVIČIUS, Arvydas. Mokslinės periodikos apytaka Lietuvoje XIX a.

		pirmojoje pusėje: Vilniaus universiteto atvejis = Scientific periodicals circulation in Lithuania in the first half of the 19th century: the case of Vilnius University // Knygotyra. Vilnius : Vilniaus universiteto leidykla. ISSN 0204-2061. eISSN 2345-0053. 2024, vol. 82, p. 29-52. DOI: 10.15388/Knygotyra.2024.82.2. PACEVIČIUS, Arvydas. Nėra brangesnio lobio už studijoms skirtas knygas: Vilniaus augustinų bibliotekos raida ir paveldas = There is no treasure more precious than books for study: the development and heritage of the Vilnius Augustinian library // Acta Academiae Artium Vilnensis: The church of the Blessed Virgin Mary of Consolation in Vilnius: archaeological, historical, art historical and polychromy research. Vilnius : Vilniaus dailės akademijos leidykla. ISSN 1392-0316. eISSN 2783-6843. 2024, Nr. 114, p. 206-241. DOI: 10.37522/aaav.114.2024.253. PACEVIČIUS, Arvydas; Raudytė, Nijolė. <i>Žemaičių daktaras Faustas: Jurgio Ambraziejaus Pabrėžos bibliotekos kilmė, raida ir paveldas</i>. Vilnius : Vilniaus universiteto leidykla, 2023. 312 p. ISBN 9786090708859. eISBN 9786090708866. PACEVIČIUS, Arvydas. <i>Vilniaus imperatoriškasis universitetas mokslinės informacijos gniaužtuose / The Imperial University of Vilna in the Clutches of Scholarly information. 1803–1832</i>. Vilnius: VUL, 2022. 491 p. ISBN 978-609-07-0754- 8. PACEVIČIUS, Arvydas. Kolekcje prywatne w zbiorach historycznych Biblioteki Uniwersytetu Wileńskiego // <i>Kolekcje prywatne w zbiorach książki dawnej : studia = Private libraries in collections of early printed books : studies</i>. T. 1 / pod redakcją Doroty Sidorowicz-Mulak i Agnieszki Franczyk-Cegły. Wrocław : Wydawnictwo Ossolineum, 2020. ISBN 9788366267442. p. 15–34.
Arūnas Gudiniavičius	Prof. dr.	PETREIKIS, Tomas; ŠUMINAS, Andrius; GRIGAS, Vincas; GUDINAVIČIUS, Arūnas. Lietuvos mokslo žurnalų leidybos kiekybiniai pokyčiai 2015–2022 m.: viešojo ir privataus sektorių prisitaikymas prie kintančių sąlygų = Quantitative changes in the publishing of Lithuanian scientific journals in 2015–2022: public and private sectors’ adaptation to the changing conditions // Knygotyra. Vilnius : Vilniaus universiteto leidykla. ISSN 0204-

		2061. eISSN 2345-0053. 2024, vol. 82, p. 206-242. DOI: 10.15388/Knygotyra.2024.82.8.
		MACEVIČIŪTĖ, Elena; MANŽUCH, Zinaida; GUDINAVIČIUS, Arūnas. The role of curiosity triggers and features in digital literacy training // <i>Library & information science research</i> . New York : Elsevier. ISSN 0740-8188. eISSN 1873-1848. 2023, vol. 45, iss. 4, art. no. 101268, p. [1–9]. DOI: 10.1016/j.lisr.2023.101268.
		GRIGAS, Vincas; GUDINAVIČIUS, Arūnas. Book publishing and print disabilities: the extent of book famine in Lithuania // <i>LOGOS: Journal of the World Publishing Community</i> . Leiden : Brill Academic Publishers. ISSN 0957-9656. eISSN 1878-4712. 2023, vol. 34, iss. 1, p. 61–70. DOI: 10.1163/18784712-03104059.
		GUDINAVIČIUS, Arūnas; GRIGAS, Vincas. Two decades of e-book publishing in a small language market: publishers lag behind pirates // <i>Publishing research quarterly</i> . New York : Springer. ISSN 1053-8801. eISSN 1936-4792. 2022, vol. 38, iss. 3, p. 490-502. DOI: 10.1007/s12109-022-09894-1.
		GRIGAS, Vincas; GUDINAVIČIUS, Arūnas. Stakeholders' perceptions of book piracy's benefits to society in Lithuania // <i>Global knowledge, memory and communication</i> : Emerald Publishing Limited. ISSN 2514-9342. 2021, first on line, p. [1]. DOI: 10.1108/GKMC-08-2020-0118.
		GUDINAVIČIUS, Arūnas; GRIGAS, Vincas. Causes and consequences of unauthorized use of books: readers, authors, and publishers' perspective // <i>Online information review</i> . Bingley : Emerald Group Publishing Ltd. ISSN 1468-4527. eISSN 1468-4535. 2021, first published online, p. [1–20]. DOI: 10.1108/OIR-03-2021-0133.
		GRIGAS, Vincas; GUDINAVIČIUS, Arūnas; ČERNEVIČIŪTĖ, Emilija. Nelegaliai platinamų knygų naudojimas Lietuvoje = Use of illegally distributed books in Lithuania // <i>Informacijos mokslai</i> . Vilnius : Vilniaus universiteto leidykla. ISSN 1392-0561. eISSN 1392-1487. 2021, t. 91, p. 83–99. DOI: 10.15388/Im.2021.91.53.
		GUDINAVIČIUS, Arūnas. Knygynai Lietuvoje 2013–2018 metais: mažiau fizinių knygynų, mažiau knygų pasirinkimo = Bookstores in Lithuania in 2013–2018: less

		physical bookstores, less choice of books // <i>Knygotyra</i> . Vilnius : Vilniaus universiteto leidykla. ISSN 0204-2061. eISSN 2345-0053. 2020, t. 75, p. 162–198. DOI: 10.15388/Knygotyra.2020.75.65.
		GUDINAVIČIUS, Arūnas; ŠUMINAS, Andrius. Reading book covers // <i>The materiality of reading</i> / edited by Theresa Schilhab and Sue Walker. Aarhus : Aarhus University Press, 2020. ISBN 9788771849585. p. 114–126.
		GUDINAVIČIUS, Arūnas. Changing taxpayers' beliefs with information that enables to make sense of taxes: the case of Lithuania // <i>Information research: vol. 25, no. 4: Proceedings of ISIC: the information behaviour conference, Pretoria, South Africa, 28th September to 1st October, 2020</i> . Sheffield : University of Sheffield. eISSN 1368-1613. 2020, vol. 25, no. 4, [1–23]. DOI: /10.47989/irisic2019.
		GUDINAVIČIUS, Arūnas; MARKELEVIČIŪTĖ, Greta. Using augmented reality in book publishing from a small language market perspective // <i>Publishing research quarterly</i> . New York : Springer. ISSN 1053-8801. eISSN 1936-4792. 2020, vol. 36, no. 1, p. 43–54. DOI: 10.1007/s12109-019-09704-1.
		KOVAČ, Miha; GUDINAVIČIUS Arūnas. Publishing under COVID-19 in small book markets. <i>Knygotyra</i> , 2020, t. 75, p. 17–37. https://doi.org/10.15388/Knygotyra.2020.74.58

Patvirtinta Socialinių mokslų srities Komunikacijos ir informacijos krypties Doktorantūros komitete 2024 m. gruodžio 16 d., protokolo Nr. (7.17 E) 15600-KT-646
Komiteto pirmininkė prof. dr. Aušra Navickienė